

Motion till riksdagen 2018/19:1968

av Peter Persson (S)

Bolagsstyrning inför framtiden

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en egen associationsform som inkluderar hållbarhetsfokus och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vi behöver ett vitalt näringsliv som anställer och utvecklar vårt land där bolagsstyrelserna ser som sin primära uppgift att bidra till innovation och inkluderande samhällen inom ramen för jordens resurser. En växande grupp svenska företag har valt att följa FN:s globala utvecklingsmål såväl som olika koder och internationella konventioner.

Ett flertal länder arbetar sedan en tid aktivt med att utveckla aktiebolagsrätten såväl som nya associationsformer för att stärka näringslivets intressentfokus och ansvar för hållbart värdeskapande.

I Sverige saknas ett liknande samtal. Styrelsens ansvar beskrivs fortfarande som att, förenklat, säkerställa att bolaget drivs i vinstsyfte (ABL 3 kap. 3 §). Dagens aktiebolagslag saknar helt referenser till styrelsens ansvar för hållbarhetsfrågor (mer än att se till att bolagets arbete med dessa frågor redovisas). Det är extra känsligt med tanke på att svensk bolagsstyrning tillmäter aktieägarna fullt inflytande över styrelsens sammansättning, dels genom att hela styrelsen (utöver de fackliga representanterna) utses av aktieägarna, dels genom att valberedningen är externt ledd av aktieägarna.

Så har inte alltid varit fallet. Aktiebolagslagen byggde från början på fransk rätt, och aktiebolagets syfte enligt den tidiga aktiebolagslagstiftningen var av mera allmännyttig karaktär. Från början var bolagsordningen det centrala styrinstrumentet för styrelsens arbete, där vinstsyftet mest sågs som en skyddsklausul i de fall bolagsordningen var otydlig. Dagens snäva fokus på aktieägarintresset är därför ett resultat av omskrivningar och successiva förskjutningar i tolkningar, som lett till att bolagsordningens innehåll förlorat sitt syfte och vinstbegreppet istället helt tagit över.

Samtliga affärsmässiga verksamheter måste leverera vinst. Det råder enighet kring detta. Men det bör uppmärksammas att vinstklausulen varken säger när i tiden denna

vinst ska levereras eller hur hög den ska vara. Ändå är den gängse tolkningen i den svenska teorin och praktiken att vad som avses är ”vinstmaximering”. Eftersom det är aktieägarna som i slutändan bestämmer kan det mycket väl handla om ”kortsiktig vinstmaximering”.

Denna snäva tolkning kan vara skadlig för svenskt näringsliv. Det skadar näringslivets rykte, hämmar tillväxtkraften och leder i extremfall också till värdeförstöring. Detta i en tid då vi mer än någonsin behöver styrelser som vågar ta risker inom ramen för ett hållbart och inkluderande värdeskapande. Studier visar på att långsiktiga aktieägare dessutom gynnas av det.

Därför behövs det en ny associationsform med ett uttalat hållbarhetsfokus. Då skulle de som vill använda sig av denna bolagsform kunna marknadsföra sig som ett företag med tydligt hållbarhetsfokus. I denna associationsform ska det tydliggöras att det med vinst inte avses vinstmaximering som mest gynnar kortsiktiga aktieägarintressen. Istället förtydligas att med vinstsyftet avses hållbar vinst.

Ett företags värdeskapande kan inte mätas i enbart ekonomiska termer. Inom ramen för ett bolags verksamhet måste också företaget förhålla sig till jordens begränsade resurser och klimatet samt ta ansvar för samhällets utveckling, mänskliga rättigheter och antikorruption. Därför bör det i denna associationsform tydliggöras att bolagsordningen ska innehålla hur bolagets syfte och dess verksamhet bidrar till samhällsutveckling och värdeskapande i stort.

I styrelsens uppdrag för att se till bolagets och aktieägarnas långsiktiga intressen bör det tydliggöras att med bolagets intresse avses värdeskapande för samtliga företags intressenter. I bolag som vill vara hållbara och innovativa måste olika intressenter samspela för att förmera de gemensamma resurserna.

Mot denna bakgrund behövs en ny associationsform, som ett alternativ till aktiebolagslagen, i syfte att styrelsen verkar för ett hållbart värdeskapande i samhällets intresse. Det kommer att ge de bolag som väljer denna associationsform större möjligheter att verka för de globala FN-målen såväl som intresset att bidra till svenskt värdeskapande.

Den nya associationsformen bör leda till att

- bolagsordningen innehåller en tydlig beskrivning av företags syfte, som går utöver att enbart generera vinst,
- vinstklausulen innehåller begreppet hållbar vinst,
- styrelsen har i uppdrag att se till företags bidrag till samhällsintresset samt
- representanter från bolagets samtliga intressenter deltar i revisionen.

Peter Persson (S)